

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poșta în lăintrul monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numerii singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politic, national-economic și literar.

Ori-ce înserate, se platesc pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'ă publicare câte 7 cr., la adou'ă și a treil'ă câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatuniile postei statului, adrese de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 57.

Sibiu, 18/30 Iuliu 1879.

Anulu II.

Corupțiunea în Ungari'a.

S'au disu și nu fara cuventu, că Orientulu este tiér'a „bacsisiloru“ sau pe nemtiesce „Der Trinkgelder.“ Acolo că și în Russi'a este unu abusu inveteratu, consfintitu prin usu traditionalu, că organele administrative și politice se primésca mita, fara că se aiba frica de pedépsa. Acolo averea statului și banii publici se fura și se defraudé dia în modu sistematicu pe o scara fórte intinsa și culpabili se bucura de impunitate, pentru că se fura dealungulu întregéi linie a chierarchiei functionariloru civili și militari, de susu și până josu la celu mai din urma copistu și sergentu.

Unulu din flagelele despotismulu și ale cesarismulu este corupțiunea. În Russi'a corupțiunea a datu nascere teribilelu nihilismu, éra în Turci'a corupțiunea va fi peirea acestui statu putredu și ruinatu, despre acarui capitala venala se pôte dice aceea ce a disu Jugurta despre Rom'a corupta, că ea și impreuna cu ea imperiulu va fi alu acelui, care va avea bani destui că se o póta cumperá.

Numerulu acelorú státe în care domnesce cea mai desfranata, mai nerusinata și ruinátóre corupțiune s'au mai inmultitu inca cu unulu, despre acare administratiune inca de multu a fostu disu unulu din cei mai luminati patrioti ai sei, că ea este „asiatica.“ Acestu statu nefericitu este Ungari'a, în care precum vomu vedea mai la vale, corupțiunea a ajunsu la culme și s'au incubatu în cercurile parlamentare și în regiunile cele mai inalte ale gubernantiloru acestui statu.

Trecura mai multe septamani, de candu în Vien'a s'au pertractatu inaintea assisellorú unu procesu scandalosú și sensationalu, care se termina cu condamnarea celoru acusatú. În acelu procesu érá vorb'a despre insielatorii și mancatorii comise din partea celoru acusatú cu traficulu de orduri și titulatúri. Nemesis, care nu dórme a voitu că prin depositiunile și marturisirile celoru acusatú și ale martoriloru se se faca descoperirea, că în acele afaceri scandalóse au fostu și este amestecatu și vice-presiedintele dietei unguresci d. Gabriel de Varády și inca unu altu magnatu și inaltu functionaru de statu totu magiaru.

Publiculu și lumea intréga scie astadi, că d. Varády pentru că se'si plátésca datoriiile sale persónale, care precum se dice s'ar fi urcandu la

sum'a de 260,000 fl. v. a. abusandu de increderea și influentiá positiunei sale de vice-presiedinte alu dietei unguresci, s'au negutiatoritu cu traficulu de decoratiuni și titulatúri, care se vede că este unu comerciu fórte lucrativu și multumitoru. Domnulu Varády s'au încercatu se se justifice inaintea lumei pentru acúsarile ce i se facura dar' nu i-au succésu, ceea ce inse nu ilu impedece de a mai figurá și astadi în calitatea sa de vice-presiedinte și de deputatu. Procurorulu de statu inca n'au facutu nici unu pasu, pentru că se traga la respundere pe d. Varády pentru eschrocherie ce i se inputa. Se vede, că inca nu au primitu ordinulu mai inaltu, pentru că în Ungari'a justiti'a este asia de independenta și de complésanta, în câtu nu se simte indemnata a isi face datorintia fara permissiunea prealabila nu a ministrulu de justitie, ci a celui de interne, care în Ungari'a este precum se scie d. K. Tisza, alu carui amicu intimu și partisanu infocatu a fostu până acuma d. Varády.

O mana spala pe cealalta și amendoué fati'a suna proverbulu pe care se pare că voesce a ilu aplicá d. K. Tisza că bunu și sinceru amicu alu compromissulu și compromitetorulu seu amicu. Acésta este o nobletia de ánima ce merita totu respectulu, care inse în casulu de fatia este fórte echivoca și reu aplicata, totu asia că si fatia cu celu de alu douilea casu, cunoscutu subt numirea de: afacerea Asboth-Zichy, carea este urmatórea:

Érá între magnatii Ungariei unu comite anume Victor Zichy Ferraris, care n'avea alta scadere, decatu că i placea se duca o viatia frumósa și placuta, o viatia boerésca, dar' nu pe contulu averei sale care de si mare, dar' érá ruinata, ci pe aceea a creditoriloru sei, care în tempulu din urma ilu incomodau fórte neplacutu prin impacientia și insistenti'a cu care isi cereau banii inprumutati.

Siretulu comite ruinatu, sciu se'si faca mana buna cu actual'a provedintia a Ungariei și se facu secretaru de statu în ministeriulu de interne, ceea ce s'au mai intemplatú și cu alti magnati ruinati. Din nefericirea comitelu Zichy se afla unu diaristu opositionalu d. J. Asboth, care se vede că sufere de morbulu curiositatii și alu indiscretiunei și care sciricindu despre trecutul d. secretaru de statu, descoperi nisce lucruri fórte scandalóse pe care le si

publica de arendulu în diariulu „Magyarország“ ce apare în B.-Pest'a.

Intre altele indiscretulu diaristu descoperi, că comitele Zichy este unu amatoru passionatu alu „bacsisiloru“ celoru mai grase și că cunosce art'a de a isi plati datoriile prin insusi creditorii sei, dar' pe contulu și în daun'a tesaurulu publicu.

Asia nobilulu comite primi successive dela societatea Bodencredit-Anstalt unu micu presentu de 10,000 fl. v. a.; dela Banc'a municipala a capitalei unu presentu de 100,000 fl. v. a.; dela fabricantulu de bere Anton Dreher unu presentu de 160,000 fl. v. a.; dela Banc'a franco-austriaca unu presentu de 160,000 fl. v. a. éra dela jidani Bernhard și Josef Deutsch pentru că le au ajutatú se fia primiti în nobilimea magiara, unu presentu de 100,000, din cari 30,000 fl. i-au capatatu Academi'a magiara, că daru din partea marimosiloru donatori semitici, ce dorea se ajunga nobili magiari.

Se prea întielege, că tóte acestea presente d. secretaru nu le au primitu de flori de meru, ci pentru că se ofere donatoriloru contra-servicii în daun'a fisculu, ceea ce a si facutu pe câtu numai i-a fostu prin potintia.

Instrainetoru este, că în fati'a acestoru grave acúsari justiti'a inca n'au facutu nici unu pasu în contra comitelu Victor Zichy Ferraris și mai instrainetóre și mai caracteristica inse este inpregiurarea, că prin unu concludu formalu alu consiliulu de ministri s'au decisu, că nu este nici casu de urmarire și nici motivu de demissionare pentru actualulu secretaru de statu. Comentariile la acestea si le pôte face ori cine.

Camilu.

Revista politica.

Sibiu, 29 Iuliu st. n. 1879.

Conformu unei sciri mai recente Maiestatea Sa imperatulu Franciscu Iosifu I. va veni în 28 l. c. la Transilvani'a insotitu de archiducele Albrecht pentru că se asiste la manevrele militare. Spre acelasu scopu va plecá și la Boemi'a unde se dice că va petrece mai multe septamani.

Organele diaristice ale boemiloru și ale nemtiloru austriaci discuta din nou și cu multu interesu cestiunea inpacarei. Boemii pre langa recunóscerea

Foisió'a „Observatoriulu“.

Venatoriulu romanu.

(Urmare.)

În tómn'a anululu 1870 m'am intalnitú în muntele „Buceciu“ cu padarariulu domeniulu din Branu — omu preste 80 de ani — o figura inosanta. Elu amblá cu o siguritate și temeritate admirabila pe stanci și sghiaburi, pe unde si capr'a cea négra numai dubitandu se incumeta a se urcá.

„Hei Domnule! multi cocosi de munte, caprióre, cerbi, lupi, porci, ursi și capre negre am puscatu eu în viati'a mea în acesti munti. Acum inca totu mai amblu la venatu. La capre negre inca me ducú în totu anulu odata. Me coprinde unu doru; candu n'amu odichna în satu, atunci vinu aici si imi petrecu o di, doue.

Acuma nu mai sunt harnicu se portu tiapulu în spinare, ilu pescu, i taiu unu pecioru si ilu ducú acasa de marturia, se nu dica vre-unu tindala de omu, că am amblatu pusthiu. Tiapulu ilu rostogolescu pe sghiabu în josu se ilu mance vulturii, apoi me punu pe unu coltiu de sghiabu si me uitu în departare . . . imi aducu aminte de tóte patianiile din viati'a mea. Totudeaun'a me despartu de aici, unde m'amu petrecutu cele mai placute dile, cu ánim'a grea. Cine scie? pôte acuma mai pe urma amblu p'aici, unde eu simtiescu o placere si bucuria, carei asemenea numai în dio'a pasiloru în bisericá mai simtiescu.“

Intorcendu-me sér'a în istoriculu și romanticulu castellu din Branu, — care e radicațu d'asupra unei stanci colosale la pótele muntelui, unde curge în vale unu riu frumosu, — domnulu castellanu a constatatú tóte cele istorisite de bravulu venatoriulu, adaogendu, că acelu betranu e unulu dintre cei mai renumiti venatori de alpi din Transilvani'a.

Venatulu a fostu si va fi pururea cea mai nobila și cea mai barbatésca petrecere pentru unu om nede-generatu. E singur'a convenire unde aristocratii și plebeii, uitandu pe unu momentu de a lorú positiune, isi petrecu la olalta admirandu pe acela, care e mai voinicu și deprinsu între densii.

La asemenea excursiuni ne-a insocitu adesea chiar' ómeni cari nu sunt venatori. Au venitu se admire natur'a. Intr'adeveru nici cá le-a parutu reu.

Pe la apusulu sórelui, caravanulu sosescú la o prelunga la pótele muntelui, unde prin bradetu, la marginea stanciloru falnice, între maluri de flori sierpuesce unu riu frumosu. La momentu se descarca caii, se face unu focu cumplitu si se pregatesce de cina. Venatorii se inprastia în deosebite grupuri printre bradi, culegendu la afine, smeura si mure; altii botaniséza, é'r' altii admira locurile romantice și ruinele, despre care legendele poporulu istorisescu interesante episóde. O parte din societate s'a dusu se prinda pastravi. Caii inprastiați printre bradi pascu érb'a désa. Tóte acestea infacisíéza unu tablou rocoço si pitorescu. S'a datu semnalulu de cina.

Toti din tóte partile s'aduna la mész'a improvisata și manca cu unu gustu raru. Dupa cina fiasce-care isi cautu unu locu de culcatu. Asternutulu de cetina de bradu e elasticu și minunatu. Intr'aceea s'a inseratu, cantulu paseriloru a încetatú, numai murmurulu riului ti se pare că aduce pe aripele ventulu nisce versuri doioése. Fiasce-care isi dá cursu liberu fantasiei sale. Totu insulu isi esplica versulu acelu riuletii dupa temperamentulu și dupa ideile sale de predilectiune cu care se ocupa.

Nu sciu cum, dar' mie mi se pareá, cá si candu asiú audi nisce sunete misterioése plangendu sórtea Romanulu. De odata s'aude în tacerea noptii fluierulu unui flacau, care pazea de cai. E o „doina de jale.“ Ce se si fia? Romanulu n'are altu cantece. Cu doin'a doinitia la leganatu, cu aceea a crescutu și viatiuitu, dupa mórte totu prin doina ilu amintescu fiii si nepotii sei. Erau sunete, cari me strabatura pana la meduva.

Am suspinatu odata adencu si asiú fi adormitu, inse m'a desceptatu latratulu caniloru dela o stana din departare si chiuitulú ciobanulu: „nu lasá cane! . . . tiene-te! éca ursulu!“ . . . Ataculu acesta a tienutu cá vre-o diece minute. Canii nostri de venatu, cari erau legati, audindu acestea, au facutu unu adeveratu cravalu. Apoi érási a încetatú totulu. De-odata lun'a a rasaritu și a iluminatu muntii. Acestu prospectu mi-a alungatu somnulu din ochi, nu me poteamu saturá de deliciulu, care ilu gustamu. Cugetamu, că natur'a s'a ostenitu în distribuirea gratieloru sale si cá acésta este culmea placeriloru pamentesci. M'am insielatu. Obositu de framantari sufletesci amu adormitu.

Diminéti'a m'am desteptatu tocma candu se inaltia sórele, si candu radiele sale strabateau printre bradii plini de róua, care picurá de pe cetina. Se s'ascunda smaraldulu și brilliantulu inaintea acestui ornamentu! Cá la o comanda au inceputú paserile din tóte partile a isi inaltia versulu lorú spre ceriu. Ti se pareá, că e rogaciunea lorú de diminétia. Toti venatorii erau destepti, daru toti ascultau în tacere, cá si candu nime n'ar fi cutezatu a intrerupe acésta serbatóre. Oh! acuma întielegu eu pentru ce nu'lu poti desparti nici cu fortia pe romanu de munte, si pentru ce elu, si cu deosebire venatoriulu de alpi, móre în strainetate de dorulu patriei. „Elu s'a nascutu într'unu pecioru de raiu, într'o vale incantátóre, pururea verde, tinera si vesela, unde umbr'a e lata, cararile incurcate, isvorulu nectaru si aerulu aroma. Din'a muntiloru la leganatu la sinulu seu pe asternutu de flori; la sunetulu farmecatoriu alu fluierulu, purtatu de zephyru, acompaniatu de murmurulu riului mititelu si de chorulu armoniosu alu paseriloru, a dormitu linu, inganatu dulce în visu usioru. Cu cerbulu s'a deprinsu în fuga, cu ursulu în lupta, cu vulturulu si cu capr'a cea négra în temeritate.

Semnalulu a sunatu. Toti venatorii saru pe talpi, se inbraca, se spala în apa eristalina, dejuna, si incalecandu pe cai, urca la munte. „Lucru curiosu,“ imi dise unu amicu alu meu magiaru, apropiandu-se de mine, „de cate-ori audu fluierulu sau tulniculu Romanulu!

autonomiei regatului boemu, pretindu o reforma administrativa mai favorabila pentru ei decât cu este actual'a administratiune, o reforma a instructiunii, infintierea unei universitati boeme, dissolvarea actualiei diete boeme si scrierea de alegeri libere. Nemtii se arata aplecati a face aceste concessiuni boemilor, dar' ei pretindu cá Boemii se intre mai antaiu in Reichsrath si apoi acolo se' si formulea ei pretensiunile lor de impacare fara intervenirea guvernului, sau cu alte cuvinte, nemtii pretindu dela boemi cá ei se intre in Reichsrath si uninduse cu nemtii anti-aneccionisti si contrari politiceii orientale a comitelui Andrásy se combata impreuna si se se opuna acelei politice.

Naivitatea politica a boemilor inse nu merge asia departe, pentru cá ei se cadia in acésta cursa pe care le-o intindu nemtii. Ei le respundu, cá nu voru face cauza comuna cu ei, pâna candu nu li se voru dá garantii suficiente, cá cererile si pretensiunile lor voru fi implinite. Punctulu de diferentia intre boemi si nemti este dar' cestiunea garantiilor reciproce.

Silintiele comitelui Taaffe de a isi creá o partida a sa si a aduná in giurulu seu o majoritate compacta nu paru a fi reusitu, din cauza cá politic'a sa nebulósa, acarei programa inca nu este cunoscuta, intimpina neincredere nu numai la nemti, dar' chiar' si la boemi. Nu este deci imposibilu, cá misiunea cu care a fostu insarcinatu comitele Taaffe de catra monarchu se nu o póta implini si cá densulu se se retraga, pentru cá se isi cededia loculu si misiunea comitelui Hohenwart, despre care se dice, cá ar fi ocupatu cu infintierea asia numitei „partide imperiale“, alu carei programu politicu va fi unitatea imperiului pe basa federalistica.

Organisatiunea si reconstruirea interna a monarchieii inca n'au facutu deci nici unu progresu remarcabilu. Totulu se afla inca in stadiulu embrionalu, de transitiune si provisoriu, ceea ce si este signatur'a particulara si distinctiva a situatiunii astuale, plus nesigurantia si oscilatiunile neprecalculabile ale politiceii esterne orientale, care érași a intratu intr'o noua fasa prin preparativele necontestabile ce se facu pentru ocuparea pasialicului Novi-Bazar, care conformu comunicatelor oficióse si semi-oficióse este unu lucru decisu in modu irevocabilu, ce nu se mai póte amaná multu tîmpu.

La trei Maiu a fostu terminulu in care trupele rusesci conformu stipulatiunilor tractatului dela Berlin, aveau se evacuedie Bulgari'a si Rumeli'a orientala. Scimu bine, cá Russia a declarat, cá i este imposibilu din cause fisice se' si implinésca acelu angajamentu si cá poterile semnatare ale tractatului dela Berlin s'au invoitu, cá terminulu evacuarei se se prelungésca pâna la 3 Augustu a. c. Acea di se apropia si trupele rusesci in rea-

litate voru parasí acele locuri, celu putinu asia promitu organele guvernului rusescu. Dar' cu cátu ne apropiamú mai multu de acelu terminu cu atátu cresce mai tare si temerea, cá dupa plecarea trupelor rusesci desordinile voru incepe din nou. In casulu acesta, comitele Andrásy se va grabi a se folosi de ocaziune pentru cá se ocupe pasialiculu Novi-Bazar.

Alianti'a celoru trei imperati nordici se va improspetá din nou intre Austri'a si Prusso-Germani'a prin visit'a ce va face imperatulu Austriei imperatului Wilhelm, care petrece la baile din Gastein. Se dice, cá imperatulu va fi insotitu si de comitele Andrásy, ceea ce ar fi unu semnu, cá acea visita nu va fi numai o simpla visita de curtenire, ci cá va avea unu caracteru politicu. Imperatulu Russiei in anulu acesta nu va cercetá baile din Germani'a, ci va petrece véra acésta in resiedinti'a sa dela Tiarskoe-Selo. Caus'a pentru care imperatulu Alexandru au parasitu asia fara de veste Livadi'a, se dice a fi fostu descoperirea unei conspiratiuni nihiliste, acarei agenti se fi strabatutu pâna si in parculu dela Livadi'a, cu scopu de a atentá la viati'a imperatului. Imperatés'a s'au spariatu asia de tare, in cátu n'au mai voitu se remana nici o di mai multu acolo, ci au insistatu se se întórca la Petersburg, ceea ce s'au si intemplat. Sermanii despoti! cátu sunt ei de slabi si demni de compatimitu, candu sclavii lor au incetatu de a se mai teme de ei, a tremurá inaintea lor si a ii respectá.

Romani'a si politic'a noului seu gubernu fatia cu cestiunea jidovéscă, n'au incetatu de a preocupá cabinetele europene precum si intrég'a presa straina. Program'a noului cabinetu de coalitiune a facutu o buna impressiune atátu in tíera, cátu si in strainetate. In acea programa, alu carei tectulu ilu vomu publicá in numerulu viitoru, noulu gubernu promite a dá cestiunii jidovesce o solutiune basata pe principiulu naturalisarei individuale, care escluce ori ce categorii, precum si pe restrictiuni speciale pentru dobendirea proprietatii rurale. Cabinetulu se declara a nu fi espressiunea unei partide politice sau a unei colori politice órecare, ci a tierii întregi, alu carei bine ilu doresce si ale carei interese le voru aperá cu totii.

Este probabilu cá ministru de culte d. Cretiulescu va fi tramisu in misiune diplomatica la Petersburg, éra d. V. Boerescu ministrulu de esterne se va duce la Vien'a, Berlin, Londr'a, Paris si Rom'a.

Albanesi crestini din Albani'a de nordu au avutu in 20 l. c. unu conflictu sangerosu cu turcii din caus'a unui bosniacu omoritu de catra unu turcu, fara cá acesta se fia fostu pedepsitu. Albanesi au depradatu satulu Raic'a si au omoritu mai multi

nu-mi potu esplicá, cum? si de unde; a invetiatu acestu fiu alu muntelui, care póte in viati'a sa nu s'a departatu din loculu nascerei sale, acea musica melodiósa, acele tonuri si versuri, care pare cá iti povestescu in dialogu adenci suferintie cu atata maiestria, in catu ar' face onóre ori-carui artistu“. „Frate“, raspunsei eu, „Romanulu e unu poporu poetu si nascutu cantaretu, jalea e reflectulu amariciunii sufletului seu.“ „Va fi dara adeveratu“, me intrerupse unu domnu germanu, care nu éra venatoriu, ci ne-a insocitu cá caletoriu de placere, si care, mai inainte, facuse excursiuni prin comunele sasesci cu scopu s'adune din gur'a poporului sasescu cantece populare, „va fi adeveratu“, dise elu, „ceea ce am auditu, cá romanii au unu talentu rarú pentru poesia si cá fetele romane isi facu „ex-abrupto“ dupa dispositiunea animei lorú „de jale“ séu „de bucuria“ cea mai frumósa poesia. In alta di póte o uita, la momentu inse iti face alta in loculu ei. La poporulu nostru, continuá elu, s'au pastratu pucine poesii, ele s'au perdutu. „Dá, e prea adeveratu ceea-ce ati auditu D-vóstra. La poporulu D-vóstra se voru fi perdutu multe poesii pretiése, din causa cá a muritu acela, care le-a scrisu. La noi poesile populare le face insusi poporulu, care nu móre.“

Cum-cá poesile populare nu se studiése, ci le face insusi poporulu „ex-abrupto“, intr'alte multe, le-am istorisitu din pracs'a mea judecatorésca, cá odata, unu tecianariu, cari d'altmintrea sunt fórté rari intre romani, a prefacutu in cenusia cas'a unui omu. Tóte silintiele de a descoperi pe tecianariu au remasu desierte. La câteva dile trece tecianariulu pe d'inaintea casei arse, n'a vedíutu pre nime, isi trase palari'a pe ochi, si mostratu de conscientia, a pornitu pe strada in josu chiuindu: „Bate-me Dómné se zacu, ce-am facutu se nu mai facu!“ etc. Acésta poesia l'a tradatu si descoperitu.

Semnalulu conducetoriulu a pusu capetu conversarei nóstre. Am statu la locu, ne-amu datu josu de pe cai. „Suntemu pe fati'a locului, Domniloru“, dise elu, „cine are arma bunu si ánima, se vina cu mine, imi trebuescu vre-o doui venatori de nadejde. Am datu de urma prospeta de doui ursi mari.“ Toti au statu pe locu, nici unulu nu se imbulziá. Conducetoriulu, care a auditu ieri-sér'a vorbindu intre pocale pre acesti „coconasi“ s'a ingrijatu, cá n'o se mai remana ursi de prasila, acum a privitu odata asupra lorú c'unu surisu sarcasticu, care semená a „dispretiu“, apoi apro-

piandu-se de mine, imi dise: „Poftiti, D-le, cu mine! Domnii acestia voru merge cu badea Sofronu la vale in josu. Póte se ésa si acolo vre-unu iepure séu ceva meruntiusiu.“ Dupa-ce ne-amu departatu de ceilalti s'au opritu pe locu, si sioptindu, mi-a disu: „Ei, D-le! nu totu omulu e omu, bagu-sama, vorb'a d'acasa nu trece la tergu.“

La unu semnalu datu se dá drumu caniloru de venatu, cari se respandescu prin codrii. Pretotindenea domnesce cea mai profunda tacere. De-odata s'aude latratulu unui cane, care a datu mai antaiu de urma. Toti canii alérga acolo la momentu. Gonacii dupa ei indemandu-i si strigandu: aveti grija, puscasilorú, e ursulu. Gón'a s'a pornitu. Codrii resuna de menatulu capoilorú, de chiuíturi, de sunetulu buciumului si alu coruriloru gonaciloru. Pentru unu adeveratu venatoriu musica mai frumósa nu esista. Gón'a s'apropia. Ursulu infuriatu, bornaidu, sverlindu se lupta cu canii, cari i stau in drumu, si pe tóte laturile vinu d'avaln'a. Venatoriulu sta cá stanc'a neclatitu, numai ochii i scanteie si cauta se strabata cu vederea prin desime, de unde s'apropia gón'a. Ánima i bate puternicu, dar' nu se teme. „Paff“ trasnesce o puscatura, care face se tresara ánima si celui mai departatu venatoriu. La audiulu acesteia, toti gonacii din tóte partile, „dau gura“ si, indemandu canii, se grabescu intr'acolo. Canii, simtiendu cá venatoriulu e in apropiere, se incuragiéza si cu unu cravalu s'arunca asupra ursului. Dar' in acelu momentu, cá si candu le-ai fi taiatu frulu, au incetatu canii. Venatoriulu patitu scie, ce insémna acea tacere. Se dá semnalu, s'aduna cu totii. „Óre ce se fia acolo? O grupa mare de puscasi si gonaci stau si se mira la unu locu.“ E unu ursu colossalu intinsu pe érba cá unu bibolu, canii culcati in giurulu seu, ér' ómenii privescu candu la ursu, candu la „eroulu dilei“, carele sta între densii cá eroulu dela Marengo, si abia resbesce a dá respunsu la întrebările adresate catra densulu.

Nu me voiu incercá, pentru cá nu sunt in stare a descrie impressiunea candu pusc'a a „trasnitú“ si venatoriulu vede, cá ursulu nici n'a fugitu, nici n'a atacatu, ci a cadiutu mortu la pamentu. E unu momentu in viati'a venatoriului la care totdeauna cugeta cu mare placere, cu unu felu de electricare si s'o marturissimu sinceru: ori-catu de modestu ai fi, simti o „trufia.“

(Va urmá.)

turci. Telegram'a ce anuntia acestu conflictu adaoge, cá Pórt'a au luatú mesuri energice. A mai vorbi astadi despre energi'a guvernului turcescu este mai multu decâtu o ironie, este o satira ridiculósa.

R o m a n i ' a .

Not'a circulara adresata reprezentantiloru Romaniei in strainetate.

— Bucuresci, 27 Iuniu (9 Iuliu) 1879.

„Domnule! Dela Conventiunea din Paris pâna in ajunulu evenimentelorú care se desfasiurara in Orientu, Romani'a a trebuitu se consacre tóta activitatea sa spre a' si creá conditiunile de ordine interióra pe care le indicase Congresulu din Paris cá neaperatu trebuincióse pentru esistentia sa si de care acesta nu tienuse in destulu sama.

Cu tóte greutatile ce presenta acésta opera, Romani'a avú destula vigóre si norocu spre a' si ajunge in mare parte scopulu doritu. Ea va pastrá totdeauna o adanca gratitudine pentru Marile Poteri, care, convinse in fine de necesitatea acestorú transformari, nu le mai pusera nici o pedeca si se grabira chiaru a le aprobá.

In acésta scurta bucata de tîmpu, Romani'a trebui se faca reforme si se esecute lucrari care in alte tieri au cerutu unu lungu siru de silintie si de sacrificie. Legislatiunea sa éra inapoiata pe langa aceea a Europei Occidentale; ea cautá a introduce intr'ensa modificarile trebuincióse spre a o radicá la nivelulu acelora ale societatiilorú civilisate. Administratiunea sa, magistratur'a sa, finantiele sale, armat'a sa, nu esistau de cátu cu numele: ea se puse se le creddie sau se le reorganizadie, si face inca in fia-care di inbunatatirile reclamate de esperientia. Caile sale de comunicatiune se margineau, acum doue-dieci de ani, la câteva bucati de sosiele; astadi, afara de drumurile mari construite, ea possede o retiea de cali ferate care unesce tóte centrurile cele mari ale tierii si o pune in comunicatiune, prin patru jonctiuni, cu restulu Europei, si unu mare numeru de siosle care vinu din tóte partile se alimenteze caile ferate.

Tieranii, care erau legati de brasda, fura emancipati si devenira proprietarii pamentului pe care ilu cultivau; despagubirea datorita pentru acele pamenturi vechiloru lorú proprietari se urca la mai multe milióne, si astadi ea este platita aprópe cu deseversire.

Tiér'a avuse, in acelasu tîmpu, se achite despagubirea datorita fostiloru posessori de robi, Tigani, liberati cu cátiva ani mai inainte. Robii si tieranii sunt astadi cetateni liberi si se bucura cu demnitate de tóte drepturile civile si politice.

Aceste reforme, o repetu, cerusera in alte tieri, cu resurse multu mai mari, secole de munca si de jertfe; la noi, au trebuitu se se faca prin silintiele unei singure generatiuni, de aceea au cerutu sacrificie atátu de grele in cátu nu e de locu surprindietoru daca ultimele evenimente nu ne-au gasitu in starea de prosperitate ce ar fi fostu de doritu. Inse, cu tóta ostenela care resulta din nesce asemeni silintie, Romani'a nu se aréta lipsita nici de vigórea, nici de resursele trebuincióse, cá se faca fatia inprejurariloru.

In fati'a evenimentelorú care fragmentau peninsul'a Balcaniloru, Romani'a remase linistita si lua astfelu de mesuri in cátu misicarea de pe tiermulu dreptu alu Dunarii nu potú se fia in nici unu chipu sprijinita prin concursulu unorú elemente venindu, din tíer'a nóstra. Mai tardiu, candu éra invederatu cá cris'a orientala avea se ia proportiuni asia de mari, in cátu pamentulu nostru nu potea se nu fia amestecatu, Romani'a se adresa Mariloru Poteri. Ea facu repetite demersuri; cerú o declarare de neutralitate care ar fi pus'o la adapostulu ori carui evenimentu, sau celu putinu unu sfatu, o aretare despre atitudinea ce ar fi convenitu Europei se o védia pastrandu-o, despre linia ce ar fi doritu se o védia urmandu-o in tîmpulu resbelului care batea la usiele sale. Cunósceti, d-le . . . . ., rezerv'a absoluta ce Poterile crediura de cuviintia a pastrá fatia cu demersurile nóstre. Lipsita de ori-ce sprijinu, de ori-ce sfatu, Romani'a fú silita se' si aléga singura o linia de purtare si se' si aléga pe aceea pe care i-o areté gravitatea pericoleloru inmediate la care éra espusa. Inse, v'amu facutu se observati dejá, cá nu se otari a luá o parte activa in resbelu de cátu in momentulu candu se vediu espusa a deveni teatrulu ostilitatiiloru, si candu esistentia sa chiaru fú pusa in cestiune.

Purtarea Romaniloru le dedea dreptulu se speri in dreptatea Europei. Erau autorisati a crede cá, la regularea afaceriloru orientale, ei voru

dobândi folose materiale si politice, potrivit nu numai cu sacrificiile ce facusera, dara inca si cu purtarea lor intielpta, corecta si independenta. Din nenorocire, nescie consideratiuni, pe care nu avem a le aprecia aici, preponderara in Congresulu dela Berlin si Poterile semnatoare acelu tractatu crediura ca trebuie se nu mai tiena sama de drepturile noastre si se cera dela Romani noui sacrificie cu multu mai dorero.

Pentru a nu crea noi dificultati, pentru a nu impedece oper'a pacificarii Orientului, Romani'a, dupa ce afirma drepturile sale inaintea Congresului, a trebuit se cedeie vointiei Europei si se se resemie a indura asprele stipulatiuni ale tractatului.

Ea nu cerea nici unu felu de compensatiune, ca-ci nu intielegea se faca unu tergu. Nu facu chiaru nici macaru o reclamare in privint'a despagubirilor ce i erau cu dreptu cuventu datorite pentru chiertuielele resbelului, pentru orasiile sale deschise de pe marginile Dunarii, bombardate inaintea ori-carei declaratiuni de resbelu.

Doritoare se inlesnesca oper'a de pace, ea pastra tacerea asupra sortii fratiloru sei de pe tiermulu dreptu alu Dunarii. Tote nationalitatile respandite in peniusul'a balcanica facura se se auda reclamarile lor; drepturile fia-carei fura aperate, discutate, garantate. Toti uitara ca mai multu de 3,000,000 de Romani se afla ressipiti in provinciele pe care Europ'a le organisa pe nescie base noui; Romani'a isi impuse datori'a de a nu pune in evidentia acesta uitare; si acesta numai ca se evite greutati care poteau se faca a se nasce noui complicatiuni.

Tractatulu din Berlin impuse Romaniei sacrificie penibile; ea se areta supusa vointiei Poteriloru. Ea ceda Basarabi'a si lua in stapanire Dobrogea, ce i se da supt titlulu de compensare, si care, in realitate, nu i aduce, inca pentru multu timpu, de catu noui si grele sarcine.

In urm'a tuturoru acestoru grele sacrificie, indurate cu o statornicia care nu s'a desmintitu nici odata, o incercare noua se impune Romaniei. Congresulu din Berlin a crediutu ca trebuie se cera Romaniei solutiunea imediata a cestiunii israelite; a facutu mai multu, elu a aretatu pana la ore-care punctu solutiunea acestei cestiuni cu totul interna, cestiune din cele mai delicate, care nu ar fi trebuit tractata de catu in momente de liniste, treptatu si fara sguuitura.

De si Europ'a ingaduie fara a protesta in mai multe state ale sale, mai insemnate, mai desvoltate, mai vechi in civilizatiune de catu noi, esclusiuni pozitivu religiose si multe mai grave de catu acelea ce exista la noi, totusi amu fi intielesu, ca Congresulu se se preocupe de acesta cestiune candu cu discutarea afaceriloru Romaniei. Amu fi intielesu ca se esprime o dorintia in discutiune; ca se inscrie chiaru o declaratiune in protocoalele sale; ca se insciintiedie pe Romani ca Poterile nu voru intra in relatiuni oficiale cu densii inainte de a se fi conformatu principiiloru moderne, recunoscendu, ca religionea nu pote fi unu motivu de inegalitate pentru bucurarea drepturiloru politice si civile, adeca inainte de ce ei nu aru fi suprimatu din art. 7 alu Constitutiunii dispositiunea ce'i da caracterulu unui exclusivismu religiosu. In fati'a unei asemenea declaratiuni, Romanii nu aru fi facutu greutati ca se se supuna dorintiei Europei.

Din nenorocire, Congresulu nu s'a multumitu cu o declarare de felulu acesta. Elu a facutu din acesta cestiune un'a din clausele tractatului si i-a datu o astfelu de forma, in catu apare ca o adeverata porunca adressata Romaniloru de a avea se reguledie, fara intardiare si intr'unu spiritu determinatu, o cestiune de ordine curatu interna, de o mare insemnate politica, nationala si sociala. Acesta cerintia, comparata cu indulgenti'a Europei fatia cu alte natiuni din Orient, a respanditu printre Romani o mare neliniste.

(Va urma.)

Revisuirea constitutiunii.

Comisiunea de initiatiua a Camerei.

(Urmare si fine.)

Espunere de Motive.

Considerandu ca simplulu faptu alu nascerii pe teritoriulu romanu, dupa traditiunile nostre istorice din timpii cei mai vechi, prin elu insusi, nici intr'o epoca n'a conferitu deplinu dreptu la nationalitatea romana;

Considerandu ca, nici in casulu candu faptulu nascerii era urmatu de unu domiciliu permanentu sau de o resiedintia inmemoriala, erasi nu conferea deplinu dreptu nationalitatea;

Considerandu ca prohibitiunea constitutionalu a alineatulu 2 din art. 7 din pactulu nostru fundamentalu a fostu dictata de simtiementulu de conservare si de desvoltarea nationala, si nu de simtiementulu de netolerantia religioasa, ca-ci Romanii in toti timpii au fostu

recunoscutu si practicatu adeverulu acestu filosoficu: ca consciinti'a omului este o facultate pe care densulu nu o pote sacrifica conventiuniloru sociale;

Considerandu ca trebuie a proba o data mai multu ca descriptiunile nostre legislative au fostu basate in totudeauna nu pe diferentia de religione, ci pe considerante si ratiuni de o ordine puru civila si politica;

Considerandu ca, libertatea complecta si intriga a tuturoru cultorulu fiindu unu principiu consacratu prin art. 21 din Constitutiunea nostra, ingradirile ce se aduce prin acestu articulu sunt conforme adeveratoru principii si ratiuni politice observate la tote poporale lumii civilizate;

Considerandu ca, naturalisarea fiindu unu atributu alu suveranitatii nationale, dupa art. . . din Constitutiune, acesta suveranitate resiede in adunarea nationala;

Considerandu ca, deca teritoriulu este unu elementu necessaru pentru constituirea unei natiuni ca statu, totusi, nu prin acestu teritoriu se pote caracterisa natiunea, ci numai prin geniulu propriu alu rasei sale;

Considerandu ca nu numai simtiementulu de demnitate nationala, dara si supremulu interesu de conservare nationala reclama in modulu celu mai imperiosu ca Romani'a se nu confieze destinele sale in man'a strainiloru cari n'au probatu inca, prin deprinderi, moravuri si limba, ca sunt asimilati si identificati in totulu cu aspiratiunile si geniulu propriu alu natiunii romane;

Considerandu ca o lege de naturalisare, prin natur'a si esenti'a sa, avendu cea mai intima si mai indivisibila legatura cu chiaru bazele fundamentale ale esistentei statutulu este o lege eminamente constitutionalu;

Considerandu ca, in materie de naturalisare, favorea personala ce se acorda unui strainu, este de supremulu interesu alu unui Statu se nu se confere de catu dupa indeplinirea unor conditiuni de garantie, in stabilirea si formularea caroru conditiuni de garantie fia-care Statu este suveranu apretiuitoru;

Considerandu ca, daca progresulu civilizatiunii, facilitatea comunicatiuniloru, raporturile dilnice de comertu, intre natiuni si individi, au facutu se se statornicisca legaturile de simpatie intre poporale lumii moderne, cu tote altele de ale poporiloru antice, mintea cea sanetosu, totusi, demonstra ca distinctiunile nationale dintre nationalii si strainii intr'unu Statu, chiaru si in casulu candu acesti din urma aru fi nascuti pe teritoriulu acelu Statu, este imposibilu se fia cu deseversire sterse;

Considerandu ca, fara de a lipsi la traditiunile ospitaliere ale Romaniei, formele de naturalisare trebuie se fia in raportu directu cu ideile si instinctele tieriei, si deci o facilitate prea indulgenta in acesta materie, ar echivala cu o abdicare deghisata la nationalitatea romana;

Considerandu ca, de cate ori este vorba de o transformare sociala, intielepciunea unoru legislatori in adeveru luminati consta mai cu sama in aceea de a tiena mai anteu de tote socotela de consciinti'a nationala, luminandu cu incetulu si fara de comotiuni sociale spiritulu publicu;

Considerandu ca nu numai interesulu nostru nationalu, dara si onorea naturalisatiunii reclama unu studiu minutiosu si consciintiosu de antecedentele morale ce facare strainu doritoru de a se naturalisa le posede, atatu in Romani'a, catu si in tierra straina;

Considerandu ca s'ar sguui chiaru din temeli'a sa Statulu romanu, candu elu de plano, fara de nici o conditiune sau formalitate, ar conferi nationalitatea romana unoru straini cari, prin ideile si deprinderile lor cosmopolite, nu i-aru oferi nici o garantia;

Considerandu principiulu acestu fundamentalu recunoscutu de tota lumea: ca una din conditiunile esentiale ale esistentei unui Statu este teritoriulu;

Considerandu ca de teritoriu, domeniulu nationalu, dupa pactulu nostru fundamentalu, indivisibilu si nealienabilu, sta strinsu legata proprietatea imobiliara privata;

Considerandu ca, un'a din bazele dreptulu nostru publicu si constitutionalu fiindu proprietatea imobiliara, ca consecintia naturala deriva ca de interesulu celu mai mare alu Statulu romanu este ca proprietatea imobiliara, celu putinu cea rurala, se nu o pota dobandi de catu numai acei ce se bucura de plenitudinea drepturiloru civile si politice, ca-ci numai o natiune condamnatu de a deveni nomada pote se stea nepesatoare si se privesca cu ochi indiferenti pamentulu pe care sta organizata ca Statu;

Pentru aceste considerante, si acele, d-loru deputati, ce voru isvori din inalt'a intielepciune si din luminatulu vostru patriotismu, maiortitatea comisiunii de initiatiua legislativa, prin suptsemnatulu raportoru, are onora a ve propune, cu respectulu celu mai profundu, ca art. 7 din Constitutiune, supusu revidiurii, se fia inlocuitu prin dispositiunile constitutionale din alaturatulu proiectu.

Raportorulu comisiunii de initiatiua,

G. Marzescu.

Bucuresci, 1879, Iunie 23.

Proiectu de dispositiuni constitutionale destinate de a inlocui art. 7 din Constitutiune.

Art. 7. Strainulu, de ori-ce credintia religioasa, pote dobandi insusirea de cetatienu romanu, indeplinindu conditiunile si formele urmatoare:

Va adressa catre Domnu cererea sa de naturalisare aretandu capitalurile, statulu seu, profesiunea sau meseri'a ce exercita si vointi'a de a'si statornici domiciliulu pe teritoriulu Romaniei.

Deca dupa o asemenea cerere petitionariulu va locui diece ani in tierra, si daca prin purtarea si faptele sale va dovedi ca este folositoru tieriei, Corpurile Legiuitoare i voru pote acorda inpamentenirea.

Voru pote fi scutiti de stagiulu de diece ani acei cari voru fi facutu tieriei serviciu inportante, cari voru fi adusu in tierra industriei, inventiuni utile sau talente distinse, cari voru fi fondatu in tierra stabilimente mari de comertu sau de industrie.

Asemenea, voru pote fi scutiti de stagiulu de diece ani strainii nascuti si crescuti in Romani'a, din parinti nascuti in Romani'a, si cari nici unii nici altii nu s'au bucuratu veri odata de o protectiune straina.

Impamentenirea nu se pote acorda de catu in modu individualu, prin lege votata cu maiortiate de doue treimi de Corpurile-Legiuitoare, sanctionata si promulgata de Domnu.

Insusirea de romanu se conserva si se perde, conformu dispositiuniloru coprinse in codicele civilu.

O lege speciala va determina modulu prin care strainii isi, voru pote stabili domiciliulu pe teritoriulu Romaniei.

Acei ce nu se bucura de plenitudinea drepturiloru de cetatienu romanu nu potu in altu modu dobendi imobile rurale in Romani'a de catu numai prin mostenire abintestatu.

Raportorulu comisiunii de initiatiua.

G. Marzescu.

Propunere.

1. In virtutea art. 129 din Constitutiune, se supra puru si simplu alineatulu art. 7 din Constitutiune care incepe cu cuvintele „numai strainii.”

2. In codulu nostru civilu se introducu urmatoarele modificari: art. 8 si 9 se supra si se inlocuescu cu art. 16, la care se adauga urmatoarele: „Asemenea, voru fi dispensati de stagiul evreii cari, nascuti in tierra, nu se voru fi bucuratu de vre-o protectiune straina.”

3. In legea comunala se introduce unu nou articulu in urmatoriulu coprinu: „Israelitii pamenteni voru pote exercita drepturile comunale fara a fi obtienutu inpamentenirea cea mare. Prin israeliti pamenteni se intielegu acei cari, nascuti si crescuti in tierra, in cursu de doue generatiuni nu s'au bucuratu nici odata de veri-o protectie straina.”

4. In privint'a drepturiloru civile pentru straini, se mantiene legea din 19 Augustu 1864.

Semnatu. P. P. Carp.

Amendamentu.

Asemenea voru pote fi scutiti de stagiulu de diece ani strainii nascuti si crescuti in Romani'a, cari nu se voru fi bucuratu veri-odata de o protectiune straina.

Costinescu.

Amendamentu.

Prin exceptiune la dispositiunile de mai susu si numai pentru acesta un'a si singura data, Corpurile Legiuitoare admitu la bucurarea drepturiloru de cetatienu romanu pe tote persoanele coprinse in list'a ce se va vota deodata cu acestu articulu.

Costinescu.

Amendamentu.

Numai aceia ce se bucura de deplinatatea drepturiloru de cetatienu romanu potu dobandi imobile in Romani'a.

Nicorescu, Codrescu.

Amendamentu.

Strainii, chiaru si acei nascuti si crescuti in tierra, deca nu voru dobandi inpamentenirea, n'au dreptulu de a dobandi proprietate imobiliara, prin acte intre vii, dispositiuni testamentare sau usucaptiune.

Prohibitiunea acesta nu se aplica la acei straini cari dupa legile anteriore aveau dreptulu de a dobandi imobile.

G. Marzescu, Al. Teriachiu.

Opiniune separata.

Celu inpamentenitu nu va pote exercita mandatulu de reprezentantu alu natiunii, precum nici indeplini functiunile de ministru si de membru la inalt'a curte de justitia si de cassatiune, de catu dupa trecere de 20 ani impliniti dela dat'a promulgarii legii prin care va fi dobanditu inpamentenirea.

I. Codrescu, I. Agarici.

ACADEMIA ROMANA.

Sesiunea extraordinara.

Procesu-verbalu Nr. 17.

Siedinti'a din 12 Iunie st. v. 1879.

Siedinti'a se deschide la 9 ore a. m.

Se da lectura procesulu-verbalu alu siedintiei precedente, si dupa ore-cari rectificari, se verifica.

Se comunica adress'a d-lui ministru de culte Nr. 6.466, prin care se recomanda Academiei o epistola a d-lui bibliotecariu-siefu ala bibliotecei universitare si provinciale din Strasburg, care solicita a i se trimita inprimatele Academiei Romane in schimbulu publicatiuniloru sale anuale. — Academi'a consultata, aproba cererea ce i se face.

Se comunica o adressa a d-lui Gr. G. Toculescu, care arata ca memoriulu seu despre *Daci*, tiparitu cu fondurile societatiei Academice, reclama mai multe stampe pentru care a intratu in vorba a se esecuta la Paris prin unu litografu pe unu pretiu stipulatu. — Se recomanda sectiunii istorice.

La ordinea dilei continuarea discutiunii Statutelor.

La art. 21, D. Hasdeu dice, ca terminulu calificativu de membrii *actuali* ai Academiei nu i se pare propriu, si ca mai nimeritu ar fi a se admite pe acela de *ordinari*, sau se se desfiintiedie orice epitetu.

D. Urechie sustienutu de d. Cretiulescu si alti membri, propunu a nu se pune nici unu calificativu.

D. Laurianu dice, ca e bine a se conserva terminulu de *actuali*; nu vede necesitate a se face schimburi fara cauza. Titlulu acesta n'a adusu pana acum nici o incuratura. Cere a se obserya ca sunt mai multe categorii de membrii: mai sunt *onorari* si *corespondenti*, nu este discutiune; pentru cei in lucrare regulata, comisiunea a prefiratu diferite calificatiuni, precum

efectivi, activi, reali, titulari, lucratori, si s'a opritu la acela de actuali, care atatu in limb'a latina catu si in cea franceza corespunde pe deplinu cu ide'a de lucratori in permanentia, si numai in cea franceza are o semnificatiune accesorie relativa la timpulul presente. Mantiene dar' redactiunea articolului.

D. Chintescu sustiene ca termenul actualu este inexact, de orece actualu este unu calificativu de timp, precum resulta invederatu si din derivatul actualitate. Actualu cu intielesulu latinu nu se pote intrebuintiá, ca-ci este in contradicere cu celu relevatu, care este consacratu de usulu limbei nostre. Pe langa acesta de nici o Academie nu se numescu actuali membrii ei efectivi.

D. Cretulescu, dice ca pe catu apretiucesce cele dise de d. Laurianu considera si acele sustienute de d-lu Hasdeu; dar' propune unu nou terminu acelu de titulari.

D. Hodosiu, observa ca propunerea e prea tardie, ca-ci in alti articoli precedentii aprobati de Adunare, s'a adoptatu calificativulu de actuali, si ca nu se cuvina a reveni asupra votului.

D-ni Stefanescu, Falcoianu si Ionescu sustien ca calificativulu admisu in articolii votati mai susu nu se pote opune la propunerea de fatia. La articolulu acesta e locul a se determiná definitivu.

D. Babesiu sustiene tectstulu comisiunei; dar' in casulu candu maiortatea ar admite stergerea epiteliului de actuali, ar dori ca se se contraga ambii art. 21 si 22 formulandu-se unulu singuru.

D-ni Stefanescu si Falcoianu, depunu unu amendamentu prin care ceru ca art. 21 se se redactedie astfelu: „Academia Romana se compune din 36 membrii, cate 12 de fia-care sectiune. Pe langa aceste Academia mai numera: membri onorari si membri corespondenti.“

D. Cretulescu isi retrage amendamentulu.

Dupa mai multe deliberatiuni, acestu amendamentu se primesce cu maiortatea a inlocui art. 19 si 20 din proiectu.

Din partea d-lui Stefanescu si Falcoianu se primesce unu amendamentu cu propunerea ca din alineatul alu douilea (in proiectu 20) se se formulede unu articolu in coprinderea urmatoare: „membrii Academiei se alegu pe viatia, si numai la casu de vacantia se procede in cea mai apropiata sessiune generala la inlocuirea lor.“

Acestu amendamentu, fara multa discutiune se primesce de maiortate.

La alineatul urmatoriu, care propune ca vacanti'a se constatá prin repaosarea sau prin votulu afirmativu a trei din patru parti ale totalitatii membrilor, d. Hasdeu dice ca nu intelege ratiunea unei asemenea prescriptiuni. Pe ce casuri s'ar potea ore basá vr'odata Adunarea ca se afirme vacanti'a unui membru? D-lui ar admite celu multu ca se se mentionedie despre cei ce ar cadea sub interdictiunea lezei comune; dar' crede ca nici acesta nu se cuvina a se face, ci mai bine se se sterga acestu alineatu. In acestu intielesu d-lui isi face o propunere espressa.

D-ni Maniu, Falcoianu, Romanu si Babesiu sustien reflectiunile, d. Hasdeu afla redactiunea proiectului inoportuna si neadmissibila.

D. Maiorescu, ascultandu argumentatiunile celor mai de susu, dice ca comisiunea in care a luat parte si d-lui, si-a pusu inainte possibilitatea unoru casuri nefericite, precum alienatiunea sau caderea sub o lovire infamanta; aduce mai multe exemple. Conchide a reflectá ca: daca Adunarea pote in numeru de maiortate simpla se alega unu membru, cum trei patrimi n'ar potea se'lu respinga din sinulu seu, candu ar avea motive legitime? De aceea sustiene redactiunea proiectului.

D. Babesiu dice, ca nici in comisiune nu s'a potutu inpacá cu coprinsulu alineatulu 2, nu ca dora n'ar fi simtitu posibila trebuintia de o astfelu de dispositiune, ci pentru ca, casurile de asemenea trebuintia sunt de o natura atatu de singulara in catu abia este cugetabile o prevedere in privinti'a acelor'a, care se nu potea stricia mai multu. Membrii Academiei sunt alesi pe viatia, prin urmare o destituire a loru in orice casu este o contradicere cu chieamarea loru; si inca destituirea loru prin colegii loru. Argumentulu ca cei ce alegu cu $\frac{2}{3}$ pe membri, cum se nu-i potea destui cu $\frac{3}{4}$ parti, acestu argumentu nu este basatu; ca-ci alegerea se face pe viatia. Dar' mai sunt si alte considerante. Dupa cea mai noue jurisprudencia criminala, chiar' facetoriulu de rele se considera nu ca unu reu voitriu, ci ca unu paciente psychicu, si trebuie mai multu cautatu, vindecatu, de catu pedesitu. Ei bine: daca nu admitemu casulu in care unu membru pentru vre unu greu morbu fisicu se potea fi destituitu, pare ca si in casurile de morburu psychice destituirea ar fi o mesura prea estrema. Si asia Academia pentru asemenea casuri, de buna sama forte rari, va trebui se afe o alta ore-care procedare fara a o inserá in statutele sale.

Consultandu-se Adunarea, maiortatea admite propunerea d-lui Hasdeu ca alineatul in cestiune se se suprima.

Orele fiindu inaintate, siedinti'a se ridica la 11 si jumetate ore.

Vice-presiedinte, G. Baritiu.

Secretaru ad-hoc, G. Sionu.

Corespondentie particulare ale „Observatoriului“.

— Clusiu in lun'a lui Iuliu 1879. — (Dela cursulu supletoricu pentru invetiarea limbei magiare din Clusiu.) „Unde-su „doi poterea cresce si dusmanulu nu „sporesce.“ — Lupt'a cu poteri unite e maxim'a cea mai probata in art'a strategica. Prin observarea acesteia cucerise Napoleon I. Europ'a si

totu pe bas'a aceleia tranti Moltke in dilele nostre pe puternic'a Francia la pamentu. Sora cu maxim'a acesta e aceea de „divide et impera“ — cu acea desclinire ca acesta din urma se validedie in strategi'a - politica. Din ambele resultatia sistemulu de a-si intr'uni la ofensiva pe catu se pote poteriile proprii, si a desbiná pe catu se pote poteriile contrariului. Cei ce vreau se domnesca isi concentradia tote poteriile, se intarescu si ingradescu in tote directiunile desbinandu si slabindu astfelu pe aceia asupra carora vreau se domnesca.

Dar' pentru-ce se nu se pote adoptá principulu acesta si pe terenulu luptei spirituale? Au dora noi invetiatorii poporali, cari avem a ne luptá cu intunereculu si nesciinti'a pe de o parte, cu vicleni'a si egoismulu omenescu pe de alta parte, nu vomu reusi mai securu, punendu umeru la umeru inbarbatandune, intarindune si luminandune unii pe altii? — Si ore fiindu toti unu sufletu nu vomu potea intimpiná cu mai mare virtute si consciintia de sine greutatele si pedecile, ce ni se arunca in calea nostra si fara de aceea destulu de spinosa? Se pretinde multe astadi dela noi? Poporulu carele ne nutresce si ne sustiene, cere se crescemu generatiunea viitoare in acelu gradu de cultura intelectuala, ce-lu recere spiritulu timpului; er' potestatea statului ne prescrie a-i „insusi“ acelei generatiuni o limba pe catu se pote de grea in form'a si tecnic'a ei. Ce pote dara fi mai rationabilu si mai naturalu de catu aceea, ca se ne duplicamu si noi sirguinti'a nostra spre a ne prepará pentru greulu si indoitulu servitiu.

Acesta e ide'a si sensulu intr'unirei autodidactice a invetiatoriloru romani convocati la cursulu supletoricu in Clusiu. — Intr'unirea s'a formatu si s'a constituitu dupa cum a avutu on. publicu ocaziune a vedea din protocolulu adunarei constitutive, publicatu in Nr. 54 alu „Observatoriului“, er' aici voi raportá pe scurtu asupra activitatii intr'unirei de pana acum.

In convenirea I tienu d-lu invetiatoriu Ioan Germanu din Sebesiu o prelegere de proba din gramatic'a limbei romane si anume „Despre substantivu.“ Propunerea a reusitu catu de bine, multumindu pe deplinu forte numerosulu auditoriu. Punctulu de culminatiune alu convenirii a fostu critic'a publica asupra prelegerei. Mi ti-lu luá adeca mai antaiu Nesaudeanulu la trei parale pe d-lu propunetoriu si i dadu materialu destulu pentru replica. Apoi urma Salisceanulu, Seceleanulu si Siomcuteanulu . . . pana-candu i veni unui colegu in minte, ca nu e nimicu mai usioru, de catu a vedea tiandur'a in ochii altora. Barn'a in ochii proprii e dupa parerea mea aceea, ca ne tienemu prea strictu de regulele invetiate din manualele pedagogice si prin acesta alunecamu catra pedantismu. Credemu in infabilitatea doctrinei preparandiali si negligemu a ne conformá in didactic'a nostra naturei si caracterului poporului nostru. Romanulu e talentatu, ageru in cugetarile sale si possede o fantasia vivace; nimicu dara nu pote fi mai contrariu naturei sale de catu — pedantismulu nemtiescu. Romanulu are ánima móle, sentitóre si susceptibila si nimicu nu-lu pote desgustá si instriná mai multu, de catu o tractare dura si sicanare pedantica.

In convenirea II se aduce la cunoscintia adunarei ca dintre teme asternute din partea membriloru in adunarea constitutiva s'a primitu si se voru propune de catra onor. inteligentia rom. din Clusiu urmatoarele:

1. Despre „Constituirea comuneloru pe bas'a art. de lege XVIII 1871 si V 1876 si
2. Explicarea art. XIII de lege din a. 1876 despre relatiunea de dreptu intre stapani si servitori va disertá — d. A. Trombitiasiu.
3. Despre „Institutiunea tutorale“ — d. adv. Alexiu Popu.
4. Despre „Procedur'a in cause bagatele“ si
5. Despre „Institutiunea cartiloru funduari“ — d. adv. Dr. Aureliu Isacu.
6. Despre „Constitutiunea bisericeii gr. or. romane din Transilvania si Ungaria pe bas'a art. IX 1868“ — d. adv. Vasiliu Almasianu.
7. Despre „Rezerntiunile formali ale testamentului — art. XVI 1876“ — d. adv. Juliu Coroianu.
8. Despre „Insemnatatea poesiei poporale in genere si a povestiloru si balladeloru populare in in specie“ si
9. Despre „Terminologi'a iuristica in afaceri de dreptu extraforense“ — d. profesoru Dr. Gregoriu Silasi.
10. Despre „Anghin'a diferitica“ si

11. Despre „Morburile venerice“ — d. asistentu de profesura Dr. Filipanu.

Siralu disertatiuniloru academice se si incepu in convenirea acesta (II.) cu tem'a „Despre constitutiunea comuneloru“ espunendu d-lu disertante intr'unu exordiu fundamentalu notiunile principale din dreptulu publicu. Disertatiunea a fostu tienuta strictu din punctu de vedere alu filosofiei de dreptu; dara in stilu poporalu, usioru de priceputu, in catu ni s'a datu cea mai buna ocaziune de a ne formá ideii clare despre conceptiunile cele mai grele.

Totu in acesta convenire a declamatu domnulu invetiatoriu Fratesiu o poesia dela unu autoru necunoscutu, a carei idea fundamentala e: inanimarea spre cultur'a artei poetice. — Dauna ca poesi'a din poesióra e preste mesura poetica: „Lili'a plange plangandu trandafirulu — suspine de taina, suspine de flori.“ „Aurora plapenda versa perle din virginii sinu,“ (??) „ . . . in murgu de inserare, candu Febus apune in Hesperu concerturi de paseri saluta cu gratii minutulu so-situ“ (—!) „Geniulu suie prin eternu, citer'a-i versa in aura plansetu d'unu vecnicu misteru“ „Boreas bate frundrutie la cali.“ „Si in urma ah supuneti pe jun'a-vi lira — O bardi, candu arcannulu descinde din raiu: — Ah spuneti ce Mus'a cu dragu vi traspira — Cantati se re'nvia alu Bihoriloru plaiu!“

Am dori se reinvie catu de multe pe acolo prin „plaiu Bihoriloru“, numai de una voimu se fimu crutiati de „Diorii Bihoriloru!“

Intr'altele cea mai mare parte dintre noi inca totu ne aflamu pe strade si pe subt sioprone. Care nu si-a adusu de acasa bani pentru quartiru, aceluia nu'i remane alta decat a dormi subt ceriulu liberu, in urm'a caruia devinu totu mai numeroase casurile de bolnavire. Preste 50 insi fussera necesitati a parasi cu totulu Clusiu ne mai potandu suportá martiriulu de a remanea noptile cele reci si ploiose pe stade si pe campuri. Deciseramu a face ultim'a incercare si a ne adressá in cestiunea acesta catra d-lu ministru de culte si instructiune publica — dora vomu aflá acolo mai multu de catu promisiuni simple, cu cari ne traganedia pe aici.

P. M. Brusturelu.

Sciri diverse.

— (Invitare) la petrecerea inpreunata cu jocu ce se va tienea de catra Reuniunea Sodaliloru romani. Petrecerea se va tienea sambata ser'a in 21 Iuliu (2 Augustu) in Pavilionulu din „Gradin'a Hermann“. — Inceputulu la 8 ore ser'a.

DD. membrii ajutatori si altii platescu intrarea dupa bunavointia; er' DD. jucatori 80 cr. v. a. — DAMELE si GARDE-DAMELE sunt scutite de tacs'a intrarei.

Bilete se potu capata de Joi in 19/31 Iuliu pana Sambata in 21 Iuliu (2 Augustu) la 12 ore in tipografi'a archidiecesana si ser'a la cassa.

Sibiiu, in 14/26 Iuliu 1879.

Comitetulu Reuniunei.

Preturile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

29 Iuliu in Sibiiu:

Grâu, dupa cualitati	1 hectolitru fl.	5.30—6.10
Grâu, amestecat	1 „	4.40—5.—
Secara	1 „	2.80—3.20
Papusiou	1 „	3.10—3.50
Ordiu	1 „	3.10
Ovesu	1 „	1.80—2.—
Cartofi	1 „	1.80—2.—
Mazare	1 „	6.—6.50
Linte	1 „	9.—9.50
Fasole	1 „	4.50—5.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	25.—30.—
Untura (unsore topita)	50 „	28.—
Carne de vita	1 „	40—44
Oua 10 de		—20

Fructificarea depuneriloru.

La institutulu subsemnatu se primescu depuneri de capitale spre fructificare cu $5\frac{1}{2}\%$ era sub conditiune de a se anuncia institutului ridicarea depunerii cu 6 luni mai inainte cu 6% .

Depunerile facute pana astadi cu $6\frac{1}{2}\%$ se voru fructificá dela 1 Septembrie 1879 in colo cu 6% , cu exceptiunea acelor'a, acaroru ridicare este pana astadi anunciata, ca-ci fructificarea acestora se continua cu $6\frac{1}{2}\%$ pana la dio'a, in care espira termenulu inscientiatiu. Era depunerile urmate pana astadi cu 6% dela 1 Septembrie 1879 in colo voru fi supuse conditiunei: de a se anuncia institutului ridicarea lor cu 6 luni inainte.

Sibiiu, in 28 Iuliu 1879.

(83) 1—3

„Albin'a“

Institutu de creditu si de economii.